

**ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПРОСТУПКИ
В СФЕРІ ТОРГІВЛІ, ФІНАНСІВ ТА ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Інститут повітряного і космічного права НАУ, E-mail: justitia@nau.edu.ua

У статті розглядаються питання притягнення винних осіб за адміністративні проступки в сфері оподаткування.

Сучасне українське суспільство будує нові економічні та суспільні відносини. До найважливіших функцій держави Конституція України відносить належне поповнення державного бюджету за рахунок чітко визначених чинним законодавством податків. Реалізація цього положення значною мірою залежить і від діяльності працівників державної податкової служби України щодо застосування норм Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі КУпАП) та інших правових актів стосовно осіб, які ухиляються від сплати податків. Велика кількість адміністративних податкових правопорушень пояснюється багатьма факторами, основними з яких є нечіткість правового регулювання відносин, пов'язаних зі здійсненням підприємницької діяльності та недосконалість їх правової охорони.

Податкове законодавство України знаходиться ще в стадії становлення і, відповідно, страждає багатьма недоліками, прорахунками та прогалинами. Предмет правового регулювання стосується істотних інтересів практично всього населення країни, а отже вимагає ґрунтовних наукових досліджень, всебічного, повного й об'єктивного обґрунтування змін існуючої податкової системи. Посилення протидії податковим правопорушенням потребує своєчасного прийняття різних законів та підзаконних актів. В їх системі особливе місце займають спеціально-податкові, кримінальні та адміністративно-правові акти.

Щоправда, боротьба з податковими правопорушеннями здійснюється в межах кримінального й кримінально-процесуального законодавства. Однак адміністративно-правовий аспект цієї боротьби також має важливе значення, адже за допомогою адміністративно-правових заходів здійснюється профілактика правопорушень у сфері підприємницької діяльності, а також притягнення до відповідальності за менш значні податкові делікти. Практика застосування відповідними державними органами заходів адміністративного впливу за податкові правопорушення набула широкого поширення, однак чинне адміністративне

законодавство значною мірою відстало від потреб часу. Фактичною підставою настання адміністративної відповідальності є порушення правових норм, які охороняються адміністративними санкціями, - адміністративне правопорушення (адміністративний делікт) [1, с. 354]. Для успішної протидії адміністративним проступкам необхідно чітко мати уяву про їх визначення. У Кодексі України про адміністративні правопорушення в статті 9 дається поняття адміністративного правопорушення: адміністративним правопорушенням (проступком) визнається протиправна, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, що посягає на державний або громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління і за яку законодавством передбачено адміністративну відповідальність [2].

Адміністративна відповідальність за правопорушення, передбачені цим КУпАП, настає, якщо ці порушення за своїм характером не тягнуть за собою, відповідно до чинного законодавства, кримінальної відповідальності.

У зазначеному визначенні законодавець застосовує два терміни "адміністративне правопорушення і адміністративний проступок". Адміністративний проступок - це специфічна різновидність правопорушення, за вчинення якого застосовують заходи адміністративної відповідальності. Тому, щоб уникнути термінологічної плутанини, правопорушення, за які настає адміністративна відповідальність, доцільно називати не "адміністративне правопорушення", а "адміністративний проступок".

Таке вирішення питання має і суто практичне значення, так як відкриває можливість більш детально встановити соціальні та правові ознаки, що характеризують "адміністративний проступок" як особливий вид правопорушення.

Російські законодавці дають таке визначення адміністративного правопорушення: "Под административным правонарушением (проступком) согласно ст. 21 КоАП РФ понимается посягающее на государственный или общественный по-

рядок, собственность, права и свободы граждан, на установленный порядок управления, противоправное, виновное (умышленное или неосторожное) действие либо бездействие, за которое законодательством предусмотрена административная ответственность” [3, с. 367].

Виходячи з даного визначення можна сказати, що поняття адміністративного правопорушення в Україні і в Російській Федерації майже співпадають, оскільки історія їхнього сучасного законодавства характеризується спільністю розвитку та ґрунтується на теорії адміністративного права, розробленої радянськими вченими-юристами.

Адміністративне правопорушення характеризується рядом ознак. Це перш за все діяння, ступінь суспільної небезпеки, поведінка, вчинок людини, діяльність чи бездіяльність, а також акт зовнішнього вираження ставлення особи до реальної дійсності, інших осіб, суспільства, держави. Закон не регламентує переконання, думки людей, якщо вони не знайшли зовнішнього вираження [4, с. 276].

Головною соціальною ознакою адміністративного проступку є ступінь його суспільної небезпеки. Законодавець, ураховуючи ступінь суспільної небезпеки, характер і соціальну значимість дії чи бездіяльності, оголошує її адміністративним проступком чи кримінальним злочином. Будучи зацікавленим у зміцненні та розвитку системи суспільних відносин, що впливають із наявного способу виробництва й існуючого суспільно-економічного устрою, держава засуджує, оголошує протиправними всі ті дії, які завдають збитки таким відносинам.

Наступною ознакою адміністративного проступку є дія чи бездіяльність. Усі адміністративні проступки можуть бути вчинені або активними діями, або шляхом бездіяльності. Не думки чи бажання, а лише активні дії чи бездіяльність створюють склад адміністративного проступку. А тому адміністративна відповідальність як різновид державного примусу може застосовуватися лише за дію чи бездіяльність, що становлять певну суспільну небезпеку.

Іншими ознаками адміністративного проступку є протиправність та винність дії чи бездіяльності.

Протиправність це юридичне вираження суспільної небезпеки адміністративного проступку. Суть її полягає в тому, що конкретні суспільно небезпечні дії визнаються адміністративним проступком лише тоді, якщо вони передбачені діючим законодавством. Це положення впливає зі змісту статті 7 КУпАП, в якій йдеться про те, що ніхто не може бути підданим заходу впливу у зв'язку з адміністративним правопорушенням не інакше як на підставах і в порядку, встановлених

законодавством. Протиправність полягає в скоєнні діяння, яке порушує норми права. Ці норми можуть належати не тільки адміністративному, але й ряду інших галузей права. Принципово те, що дотримання відповідних норм охороняється мірами адміністративної відповідальності. Це, крім адміністративного, можуть бути норми конституційного, фінансового, цивільного, трудового та інших галузей права. Так, наприклад, при ухиленні від подачі декларації про доходи – порушуються норми податкового права.

Винність характеризує психічне відношення правопорушника до скоєної ним дії та її наслідків. Вона є важливою ознакою одного із елементів складу адміністративного проступку (суб'єктивна сторона), без якого конкретна дія не може бути кваліфікована як проступок.

Ознакою адміністративного проступку є також встановлена законодавством можливість застосування адміністративних стягнень, встановлених у КУпАП. Їх перелік є вичерпним, якщо інше не передбачено чинним законодавством.

Адміністративна відповідальність за діяння також відноситься до ознак адміністративного правопорушення. Їм визнається лише те діяння, за яке законодавством передбачена адміністративна відповідальність.

Ознаки адміністративного проступку слід відрізнити від його юридичного складу. Розуміння цього питання має не стільки теоретичне, скільки практичне значення. При наявності всіх ознак може бути відсутній його склад, що виключає можливість притягнення до адміністративної відповідальності.

Адміністративний проступок складається з чотирьох основних елементів: об'єкта; об'єктивної сторони; суб'єкта; суб'єктивної сторони.

Об'єктом адміністративного проступку є суспільні відносини, що урегульовані нормами права й охороняються державою, за порушення яких передбачена міра державного примусу. Як правило, ознаки об'єкта вказані у нормі права або закріплені у найменуванні розділу Особливої частини КУпАП.

Важливе значення має класифікація об'єктів адміністративного проступку; виділяють наступні об'єкти:

загальний об'єкт - це суспільні відносини, що складаються у сфері державного управління, які урегульовані переважно нормами адміністративного права й охороняються адміністративними санкціями;

родовий об'єкт - однорідні групи суспільних відносин, які в сукупності складають загальний об'єкт (відносини власності, громадського по-

ряду, управління, податкової політики тощо);

видовий об'єкт - самостійний складовий різновид родового об'єкта, окрема група суспільних відносин, загальних для ряду проступків (дотримання паспортного режиму, правил дозвільної системи, що входять у родовий об'єкт - порядок управління);

безпосередній об'єкт - одна або декілька суспільних відносин (людська гідність, безпека руху, права споживача тощо).

Об'єктивна сторона складу адміністративного проступку - це система передбачених нормою адміністративного права ознак, що характеризують його зовнішню сторону. Об'єктивна сторона складу проступку має наступні ознаки, це:

дія чи бездіяльність (як правило, проступки скоюються у формі дії);

шкідливість настання наслідків діяння;

причинний зв'язок між протиправним діянням і шкідливими наслідками, що наступили;

час, місце, умови, способи та засоби вчинення проступку. Перша, друга і третя ознаки є обов'язковими для об'єктивної сторони, а четверта - факультативною.

Протиправне діяння може бути:

простим одноактним (дрібне хуліганство, несплата податків);

складним, що містить у собі декілька дій (наприклад, ст. 155-1 КУпАП Порушення порядку проведення розрахунків із споживачами);

що складається з альтернативних дій (придбання або зберігання в невеликих розмірах наркотичних засобів; порушення водіями транспортних засобів правил проїзду залізничних переїздів);

що складається із збірних дій (повторність, систематичність, злісність, у вигляді промислу);

тривалим діянням (порушення фінансово-господарської діяльності, правил пожежної безпеки, паспортних правил, правил військового обліку);

продовжуваним правопорушенням (порушення правил адміністративного нагляду, зайняття проституцією, ухилення від сплати податків).

При кваліфікації матеріальних складів повинен чітко простежуватися причинний зв'язок між протиправними діяннями та наявними шкідливими наслідками.

Законодавець використовує і таку ознаку об'єктивної сторони, як ознака особи (працівник ДПС, податкової міліції, іноземець, неповнолітній).

Окремі правові ознаки об'єктивної сторони включаються законодавцем безпосередньо у

конструкцію статті та їм надається кваліфікуюче значення:

час (порушення тиші у нічний час, полювання у заборонені строки);

місце вчинення (поява у громадських місцях у нетверезому стані, полювання в заборонених місцях);

умови (порушення певних санітарно-карантинних, технічних умов);

способи (жорстоке поводження з тваринами, злісна непокора, злісне ухилення від явки в суд);

засоби (транспортні засоби, заборонені знаряддя полювання, наркотичні засоби).

У діючому законодавстві нічого не зазначається відносно замаху на проступок. На практиці за окремі проступки особи несуть відповідальність на стадії замаху (спроба провозу заборонених предметів або вантажів повітряним транспортом).

У деяких статтях передбачена спеціальна відповідальність за організацію правопорушення (азартні ігри - ч. 3 ст. 181 КУпАП, організація незаконних мітингів або вуличних походів - ч. 2 ст. 185-1 КУпАП).

Як зазначалося вище, одним із складових елементів адміністративного проступку є суб'єкт. Суб'єкт адміністративного проступку - це фізична чи юридична особа, яка його скоїла.

Фізичні особи обов'язково мають таку ознаку, як осудність. Неосудні особи відповідальності не несуть. Відповідальність настає з 16-річного віку. Суб'єктами адміністративного проступку є громадяни України, іноземці й особи без громадянства.

Чинне адміністративне законодавство не надає узагальненого визначення поняття суб'єкта адміністративного правопорушення. Аналіз окремих статей КУпАП вказує, що особа може бути суб'єктом адміністративного правопорушення лише по досягненні нею певного віку, з якого вона, на думку законодавця, на момент скоєння проступку повинна володіти таким рівнем свідомості, фізичного та психічного розвитку, що дозволяє їй правильно оцінити суспільну значимість і сенс вчиненого правопорушення. Отже, ст. 12 КУпАП встановлює відповідальність осіб за віком [5, с. 48]. Тільки досягнення особою повнолітнього віку обумовлює її здатність вчинювати деякі адміністративні делікти, як-то: втрата військового квитка — ст. 211 КУпАП, неповернення капітаном іноземного судна перепусток на право сходження на берег — ст. 207, порушення керівниками банків банківського законодавства — ст. 165 КУпАП та інші [6].

Наступною ознакою суб'єкта, яка підлягає вста-

новленню у процесі адміністративно-правової кваліфікації, є його осудність. У адміністративному законодавстві спеціальне визначення поняття осудності відсутнє. Відповідний термін у теорії адміністративного права виводиться з протилежного поняття “неосудність”, закріпленого у ст. 20 КУпАП. Аналогічна ситуація протягом багатьох років складалася і у кримінально-правовій науці. Лише з прийняттям нового КК України дана обставина врахована законодавцем і відображена у п. 1 ст. 19 КК у вигляді чіткої дефініції осудності. Остання визначається як можливість особи під час вчинення злочину усвідомлювати свої дії (бездіяльність) та керувати ними. Така точка зору законодавця щодо визначення осудності у кримінальному праві практично повністю відповідає науково-теоретичним розробкам вчених-адміністративістів, котрі займаються вивченням питань, пов’язаних із суб’єктом делікту [7, с. 166].

У теорії адміністративного права існує поняття “спеціального суб’єкта”. Таким є особа, яка поряд із загальними ознаками суб’єкта (досягнення необхідного віку, осудність) характеризується також додатковими, що є обов’язковими для даного складу делікту. Прямо вказуючи на такі ознаки у адміністративно-правовій нормі, законодавець тим самим підкреслює специфіку окремих деліктів, правового статусу порушника. До них належать іноземці, посадові особи, неповнолітні у віці від 16 до 18 років, військовослужбовці, особи, призовані на табірні збори, працівники МВС, СБУ, ДПС, а також особи, на яких поширюється дія дисциплінарних статутів; батьки або особи, які їх замінюють; народні депутати, окремі спеціалісти та інші, залежно від специфіки їх професійних і трудових обов’язків, стану здоров’я (водії, експерти, перекладачі, вагітні жінки, інваліди); суб’єкти підприємницької діяльності [8, с. 174].

Ретроспективний аналіз чинного адміністративного законодавства свідчить про сталу тенденцію до зростання і урізноманітнення кількості спеціальних ознак суб’єктів адміністративного делікту. Це обумовлюється, насамперед, потребою у більш диференційованому підході до застосування адміністративного примусу стосовно різних категорій осіб, а також динамікою розвитку суспільних відносин, охоронюваних адміністративно-правовими санкціями [9, с. 28].

Юридичні особи - це різні організації, установи, підприємства незалежно від форми власності. Як правило, до адміністративної відповідальності притягуються керівник чи головний бухгалтер юридичної особи [10, с. 6].

Суб’єктивна сторона правопорушення характеризує внутрішнє (психічне) відношення суб’єкта до скоєного ним діяння та його негативних наслідків. Суб’єктивна сторона включає ознаки, що характеризують: вину (обов’язкова ознака), мотив і мету (факультативні).

Адміністративний проступок визнається вчиненим умисно, коли особа, яка його вчинила, усвідомлювала протиправний характер своєї дії чи бездіяльності, передбачала шкідливі наслідки і бажала їх або свідомо допускала настання цих наслідків.

Адміністративний проступок визнається вчиненим з необережності, коли особа, яка його вчинила, передбачала можливість настання шкідливих наслідків своєї протиправної дії чи бездіяльності, але легковажно розраховувала на його відвернення або не передбачала можливості настання таких наслідків, хоч повинна була і могла їх передбачити. У діючому законодавстві рідко вказується форма вини. Лише в окремих випадках законодавець безпосередньо визначає її форму (умисне зіпсування паспорта чи втрата його з необережності ст. 198 КУпАП).

Розрізняють наміри:

– прями́й наявне бажання, у тому числі свідоме прагнення щодо досягнення мети протиправного діяння;

– побічний просте свідоме допускання настання шкідливих наслідків.

Самовпевненість це передбачення можливості настання шкідливих наслідків але легковажний розрахунок на їх запобігання.

Недбалість коли особа не передбачала шкідливих наслідків своєї протиправної дії, хоча повинна була і могла їх передбачити [11, с. 118].

Мета як складова частина суб’єктивної сторони здебільшого не вказується в нормах права, а подається тільки в деяких статтях (самовільне використання з корисливою метою транспортних засобів - ст. 132 КУпАП, дрібна спекуляція - ст. 157 КУпАП, незаконні придбання або зберігання без мети збуту наркотичних засобів - ст. 44 КУпАП, виготовлення самогону без мети збуту - ст. 176 КУпАП).

Мотив це внутрішнє спонукання особи до певної дії чи бездіяльності.

Усі зазначені елементи складу адміністративного проступку являють собою нерозірвану єдність. Наявність цих елементів суворо обов’язкова для кваліфікації конкретної дії як адміністративне правопорушення. Якщо хоча б один елемент з них відсутній або не відповідає тим властивостям, що передбачені відповідними статтями особливої частини КУпАП, то відсутній і

адміністративний проступок [4, с. 143].

До осіб, які вчинили адміністративні правопорушення, застосовуються міри примусу, які мають назву адміністративних стягнень. Адміністративне стягнення це міра відповідальності за скоєння адміністративного правопорушення. Застосовується в цілях виховання особи, яка скоїла адміністративне правопорушення, в дусі дотримання законів, а також у цілях попередження скоєння нових правопорушень як самим правопорушником, так і іншими особами [12, с. 46].

Адміністративні стягнення являють собою цілісну систему відповідної природи підстав та цілей їх застосування, а також можливості їх взаємозаміни.

Адміністративне стягнення завжди виражає негативну оцінку державою скоєного правопорушення. Застосування адміністративних стягнень є хоча і необхідним, але все ж таки допоміжним засобом боротьби з адміністративними правопорушеннями. Застосовуючи адміністративні стягнення, держава поєднує примус та переконання. Адміністративне стягнення є примусовою мірою, і в той же час містить у собі виховний потенціал. До адміністративних стягнень, згідно із законодавством України, належать лише ті, які передбачені у статтях 24-32 КУпАП, якщо інші види стягнень не встановлені чинним законодавством. Органи ДПС за вчинення правопорушень у сфері торгівлі, підприємницької діяльності та фінансів застосовують такі види адміністративних стягнень, як попередження, штраф, конфіскацію.

Розглянемо більш детально ці види адміністративних стягнень.

Відповідно до статті 26 КУпАП попередження як захід адміністративного стягнення виноситься в письмовій формі і застосовується виключно до осіб, які винні у вчиненні незначних адміністративних проступків. Зміст його містить у собі офіційне від імені держави засудження дій правопорушника органом адміністративної юрисдикції, а також попередження правопорушника про недопустимість вчинення їх у майбутньому. Застосовується попередження лише в тих випадках, коли воно прямо вказано в санкції відповідної статті КУпАП чи іншого нормативного акта, що встановлює адміністративну відповідальність (наприклад, стаття 164 КУпАП) [2].

При наявності альтернативи в санкції відповідної статті Особливої частини КУпАП попередження застосовується лише у тих випадках, коли особа, яка вчинила адміністративний проступок, у цілому характеризується позитивно, скоївши його вперше.

Застосування попередження, як і інших адміністративних стягнень, тягне за собою для правопорушника певні негативні наслідки. Якщо особа була піддана такому стягненню і протягом року після його винесення вчинила новий адміністративний проступок, то вона вважається такою, яка притягалась до адміністративної відповідальності, а це є обтяжуючою виною обставиною.

Штраф є грошовим стягненням, що накладається на громадян і посадових осіб за адміністративні правопорушення у випадках і розмірах, встановлених Кодексом України про адміністративні правопорушення та іншими законодавчими і нормативними актами (стаття 27 КУпАП).

Штраф це стягнення майнового характеру, яке полягає в отриманні з правопорушника та направленні в дохід держави певної суми грошових коштів.

В адміністративній практиці органів державної податкової служби України штраф є домінуючою формою адміністративних стягнень, оскільки він передбачений у вигляді єдиного чи альтернативного примусового заходу.

Штраф як адміністративне стягнення відрізняється від цивільно-правових і кримінальних санкцій такої ж назви. Якщо адміністративний штраф - це захід впливу на свідомість правопорушника шляхом погіршення його майнового стану, то цивільно-правова санкція передбачає мету компенсувати матеріальні збитки, завдані порушенням договірних зобов'язань. Адміністративний штраф це основне стягнення, штраф як кримінальна санкція може бути як основним, так і додатковим покаранням [13, с. 136].

Законом встановлені мінімальні і максимальні розміри адміністративних штрафів у їх кратності до неоподаткованого мінімуму доходів громадян (що в даний час прирівнюється в адміністративному та кримінальному судочинстві до податкової соціальної пільги, яка на даний момент становить 50% мінімальної заробітної плати згідно Закону України "Про податок з доходів фізичних осіб"). Це дає можливість диференційовано накладати стягнення, виходячи зі ступеня важкості проступку, обставин, що характеризують особу-порушника, форму його вини, місце, яке займає у суспільстві, тощо.

При регулюванні розмірів адміністративного штрафу законодавством встановлені більш високі розміри залежно від важкості проступку, його повторності, скоєння посадовою особою.

Конфіскація предмета, який став знаряддям вчинення або безпосереднім об'єктом адміністративного правопорушення, полягає у примусовій безоплатній передачі його у власність держави.

Конфісковано може бути лише предмет, який є в особистій власності порушника, якщо інше не передбачено законодавством. Так, наприклад, законодавством передбачено застосування конфіскації за порушення митних правил, коли конфіскація предмета можлива незалежно від того, чи є він власністю особи, а також незалежно від того встановлена така особа чи ні (стаття 326 Митного кодексу України) [14].

Порядок застосування конфіскації, перелік предметів, які не підлягають конфіскації, встановлюються законодавством України, Кодексом України про адміністративні правопорушення та іншими законодавчими актами (стаття 29 КУпАП). КУпАП передбачає, що конфіскації підлягає не все майно правопорушника, а лише ті предмети, які були знаряддям скоєння або безпосереднім об'єктом адміністративного проступку. До них можуть бути віднесені алкогольні напої та тютюнові вироби, на яких немає марок акцизного збору встановленого зразка (ст. 164-5 КУпАП), товар і виручені за нього гроші (ст. 160-2 КУпАП), валютні цінності (ст. 162 КУпАП), продукція, знаряддя виробництва, сировина (ст. 164 КУпАП), відеокопії, фільмокопії, аудіокасети, знаряддя для їх виготовлення та тиражування тощо.

Конфіскація як адміністративне стягнення може встановлюватися лише законом і призначатись у випадках, прямо передбачених відповідними статтями КУпАП або іншими нормативними актами.

Конституція України з метою посилення захисту прав власності проголосила: конфіскація майна може бути застосована виключно за рішенням суду у випадках, об'ємі і порядку, встановлених Законом (ч. 6 ст. 41) [15]. Разом з тим, діє Закон України від 15 вересня 1995 р. № 329 “Про акцизний збір на алкогольні напої і тютюнові вироби”, у ст. 9 якого передбачена можливість застосування конфіскації начальниками податкових інспекцій та їх заступниками, що суперечить чинному законодавству [16].

Необхідно пам'ятати, що Закон України від 15 вересня 1995 р. № 329 не приведений відповідно до Конституції, тому його норми про застосування конфіскації не є конституційними. Пленум Верховного Суду України у своїй постанові від 01 листопада 1996 року вказує на те, що конфіскація майна може бути застосована виключно за рішенням суду, у зв'язку з чим “...справи про адміністративні правопорушення, за вчинення яких передбачена конфіскація приватного майна особи, мають розглядатися тільки судами”.

Конфіскація як захід адміністративного стягнення може застосовуватися в якості як основного, так і додаткового стягнення (див. ст. 160-2, 164-5 КУпАП).

Конфіскацію як адміністративне стягнення необхідно відрізнити від ревізії, тобто вилучення державою у власника в примусовому порядку майна в державних чи громадських інтересах із виплатою власникові вартості цього майна. Конфіскацію потрібно відрізнити також від адміністративно-процесуального заходу, що передбачений статтею 265 КУпАП, який полягає в тому, що проводиться примусове вилучення речей і документів, яке забезпечує своєчасний і правильний розгляд адміністративної справи та виконання постанови по ній конфісковано може бути лише предмет, що знаходиться в особистій власності порушника, якщо інше не передбачено законодавчими актами України [17, с.28].

Вилучені речі й документи зберігаються в установленому порядку до розгляду справи, а потім, залежно від результатів і відповідно до закону, конфісковуються, повертаються власнику або знищуються.

Відповідно до діючого законодавства постановою про конфіскацію виконується державною виконавчою службою, уповноваженими на те особами органів внутрішніх справ, податкової міліції, відділів примусового стягнення та інших органів державної податкової служби, перелік яких наведений у ст. 313 КУпАП.

Конфіскація не може бути замінена для правопорушника можливістю виплатити вартість предмета, що підлягає поверненню у власність держави, оскільки конфісковуються предмети, які стали знаряддям вчинення правопорушення або були придбані незаконним шляхом (наприклад, внаслідок порушення правил про валютні операції).

Порядок виконання постанови про конфіскацію предмета, грошей регламентується статтею 314 КУпАП. Постанова про конфіскацію виноситься суддею. Вона вручається зацікавленим особам, які проживають чи тимчасово знаходяться на території України протягом трьох днів з дня її винесення під розписку із вказівкою строку і порядку її оскарження. Постанова рахується врученою і тоді, коли правопорушник не знаходився у вказаному ним місці проживання чи тимчасового перебування, або це місце було вказано неправильно.

Порядок реалізації конфіскованих предметів, грошей регламентується статтею 314 КУпАП. Конфісковані предмети підлягають обов'язковій реалізації залежно від цільового призначення, з

урахуванням стану та можливості подальшого використання. Предмети, що придатні до реалізації, передаються у місцеву мережу торгових закладів. Гроші перераховуються закладам Національного банку України.

При реалізації конфіскованого предмета обов'язково складається акт, в якому вказуються особливості предмета, форма реалізації та інші реквізити, що підтверджують факт реалізації. Він підписується представниками відповідних сторін, що передають і приймають предмет. Прийняття предмета на реалізацію фіксується накладною або квитанцією, що додається до прибуткового касового ордера [18, с. 40].

Закінчення провадження щодо виконання постанови про конфіскацію предметів, грошей вважається повністю виконаним, коли постанову з відповідною відміткою про виконання повертається органу, який її виніс (стаття 316 КУпАП).

На нашу думку, застосування лише трьох видів стягнень з дев'яти існуючих є не обґрунтованим, оскільки, наприклад, громадські чи виправні роботи можуть мати також великий превентивний та виховний вплив.

Література

1. Бахрах Д. Н. Административное право России. – М.: Норма, 2002. – 590 с.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07 грудня 1984 р. № 8073-X // Відомості Верховної Ради Української РСР. – 1984. – №51. – С.1122.
3. Полный сборник кодексов Российской Федерации. – М., 1999. – 697 с.
4. Битяк Ю. П. Адміністративне право України. – К.: Право, 2003. – 506 с.
5. Дяченко О. Визначення суб'єкта адміністративного правопорушення та його загальні ознаки: окремі проблеми // Право України. – 2003. – №8. – с. 48-49.
6. Гуржій Т. Встановлення ознак суб'єкту адміністративного делікту в процесі адміністративно-правової кваліфікації // Право України. – 2003. – № 5. – с. 65- 68.
7. Битяк Ю.П., Богуцький Л.В., Гаращук В.М. Адміністративне право України. – Х., 2001. – 420 с.
8. Колпаков В. К., Кузьменко О. В. Адміністративне право України: Підручник. – К.: Юрінком Інтер, 2003. – 544 с.
9. Білий П. М. Адміністративна відповідальність посадових осіб // Вісник Одеського інституту внутрішніх справ. 2002. – № 1 – С. 28-30.
10. Стефанюк В., Голосніченко І., Михеєнко М. Інститут адміністративної відповідальності юридичних осіб: проблеми теорії та практики // Право України. – 1999. – № 9. – С. 6-8.
11. Лук'янець Д.М. Про вину юридичних осіб і сфери адміністративної відповідальності // Право України. – 1999. – № 11. – С. 117-122.
12. Данількевич М.І. Адміністративне право України. Навчальний посібник. – Дніпропетровськ, 1999. – 144 с.
13. Коломоєць Т. О. Штрафи за законодавством про адміністративні правопорушення України. – Запоріжжя: Верже, 2000. – 240 с.
14. Митний кодекс України від 11 липня 2002 року №92-IV // Відомості Верховної Ради. – 2002. – № 38-39. – С. 288.
15. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 черв. 1996 р. – К.: Преса України, 1997. – 58 с.
16. Про акцизний збір на алкогольні напої та тютюнові вироби: Закон України від 15 вересня 1995 р. №329/95-ВР// Відомості Верховної Ради. – 1995. – № 40. – С. 297.
17. Гончарук С. Т. Адміністративна відповідальність/ Навчально-методичний посібник.-К.:НАУ, 2005.-118с.
18. Ващенко С.В., Поліщук В.Г. Проведення по виконанню постанов про накладення адміністративних стягнень. Навчально-методичний посібник. – Запоріжжя.: Юридичний інститут МВС України, 2000. – 71 с.

А.П.Гаврилишин, В.П.Козырева, Н.М.Савчук

Общие принципы административной ответственности за проступки в сфере торговли, финансов и хозяйственной деятельности.

В статье рассматриваются вопросы о привлечении виновных лиц к ответственности за административные проступки в сфере налогообложения.